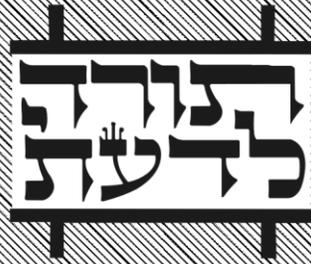

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 6:26
סוף זמני ק"ש - 9:12
9:48 -
סוף זמן תפלה - 10:47
דף היומי לשבת: ב"ב צ"ה

בס"ד, עש"ק פ' נצבים-וילך - פרקים ה'ו' - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשיות נצבים-וילך

התלמידים, שומעי לקחו. וכבר הי' מעשה - כפי שסיפר רבי חיים פאס שליט"א, נכד מרן זצ"ל, שכאשר רבי גבריאל טולידאנו שליט"א הגיע מצרפת לארץ ישראל, וביקש להתקבל כתלמיד מן המניין בישיבה, עמד בפניו קושי שפת הלימודים, באשר תלמיד זה לא ידע את שפת האידיש, בה התנהלו השיעורים בישיבה.

מרן זצ"ל נכנס בעובי הקורה, דאג לקבלתו לישיבה, והשתדל לסדר עבורו חבורתא מיוחדת שילמד אתו את השפה המדוברת. אך עדיין נתקל התלמיד בקשיי קליטת השיעורים כדבעי, מחמת אי-שליטתו בלשון המדוברת. משנוכח מרן זצ"ל בכך, הי' פונה אליו בעת אמירת השיעור ומתרגם לו בלשון הקודש את אשר נאמר באידיש, עד אשר חלפו ההתחלות קשות, והתלמיד גדל בתורה והי' לתלמיד חכם גדול, מכח העמדת תלמידים של מרן זצ"ל.

"כחתן יכהן פאר" (ישעי' סא:י - בהפטרת היום) [לכבוד ז' ברכות]. יתבות אלו מלמדות אותנו שהחתן דומה לכהן. ולהיפך, במסוף של יוה"כ מצינו שהכהן גדול נדמה לחתן - "כחסד הניתן על פני חתן - מראה כהן".

מהו הדמיון בין חתן לכהן?

אפשר לומר דכמו שהכהן צריך ללבוש את כל בגדי כהונה בשעת עבודה, ואם חיסר אחד מהם - עבודתו פסולה. ולא עוד, אלא שצריכים שיהיו הבגדים נכבדים ומפוארים, כמ"ש "לכבוד ולתפארת" (עיין ברמב"ן על שמות כח:ב). וגם מצינו שבגדים מורים על המעלות והמירות של האדם ["בכל עת יהיו בגדיך לבנים" (קהלת ט:ח), "הסירו הבגדים הצואים מעליו וגו'" (זכרי' ג:ד)]. כמו כן החתן צריך שתהיינה בו כל המעלות - תורה, יראת שמים, מידות טובות וכו'. ומי שמצטיין רק במעלה אחת ולקוי בשאר עניניו, הרי הוא בגדר מחוסר בגדים.

כשנולד משה רבינו כתוב: "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה" (שמות ב:ו), ואחז"ל (סוטה יב:): קרי לי' ילד וקרי לי' נער'. תנא, הוא ילד וקולו כנער, דברי ר' יהודה. אמר לי' ר' נחמיה, א"כ עשיתו למשה רבינו בעל מום.

בדרך דרוש אפשר לומר דכאשר ראתה את משה רבינו בפעם הראשונה, כתוב "ותרא אותו כי טוב הוא" (שמות ב:ב), ודרשו חז"ל (סוטה יב:): נתמלא הבית כולו אור. ובזוה"ק (ח"ב י"א) מבואר שראתה עמו האור של השכינה. ובפרקי דר' אליעזר (פמ"ח) מסופר שראו אבותיו של משה תארו של משה כמלאך אלקים.

לעומת זה, כשראתה בת פרעה את משה בפעם הראשונה, ראתה רק

"ושבת עד ה' אלקיך וגו'" (ל:ב). בספר הדרש והעיון איתא: אזכיר פה מה שראיתי בתשובות בית יצחק למו"ז מאוה"ג [למורי זקני מאור הגולה] זצלה"ה (חיו"ד ח"ב סי' קס"ח בסופו) שהעיר מדוע לא תיקנו ברכה על התשובה הוזה מצות עשה, ומהראוי הי' לברך עליה כמו על שאר מצוות עשה. והנה בפשיטות י"ל שאין מברכין על התשובה משום שאין מברכין על מצות עשה הבאה ע"י עבירה, כאשר מטעם זה אין מברכין על לאו הניתק לעשה, כגון השבת ריבית והשבת גזילה וכדומה משום שקיים המצוה בא ע"י עבירה (כמ"ש הרשב"א בתשו' סי' י"ח ובאבודרהם שער ג' בתשו' הר"י בן פלאט), והיתה גם מצות תשובה כאחת מהן, וכ"כ גם מו"ז זצלה"ה בספרו שם.

[ועיין בתוספות יוה"כ להר"מ בן חביב (יומא פ"ו) שכתב ענין דומה לזה בהא דאמרו בש"ס שם גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה. ותמהו רבים מה רבותא היא זאת, והא תשובה הוה מ"ע, וכל מ"ע דוחה ל"ת. דהרבותא היא שדוחה ל"ת אף שהדחיה באה ע"י פשיעה, ובעלמא ע"י פשיעה אין עשה דוחה ל"ת (כמ"ש התוס' עירובין ק.) מ"מ בתשובה דוחה, עיי"ש.]

אמנם לפענ"ד נראה לומר עוד רעיון נכון דהיינו טעמא שלא תיקנו לברך על התשובה משום דעיקר התשובה היא בלב, שמתחרט האדם על חטאיו ומקבל על עצמו שלא ישיב לכסלה עוד. ועיין קידושין (מ:ט) על מנת שאני צדיק - אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בלבו, ועל דברים שבלב אין מברכין כמ"ש בב"י (או"ח סי' תל"ב) שתיקנו חכמים לברך על בדיקת חמץ שהיא מדבריהם ולא תיקנו לברך על הביטול שהוא מן התורה משום דביטול הוא בלב, ואין מברכין על דברים שבלב, עיי"ש.

עוד י"ל דהיינו טעמא שאין מברכין על התשובה כיון שאין המצוה תלויה כולה ביד העושה, וא"א לה להגמר רק אם כביכול הקב"ה מקבל תשובה, ועל מצוה שאין קיומה תלויה כולו ביד העושה - אין מברכין. ויש לדמות זאת למ"ש הרשב"א בתשובה שם שאין מברכין על נתינת צדקה ועל ביקור חולים וכדומה, משום שא"א לעשות המצוות האלה רק ע"י צירוף אדם אחר, ובכגון דא לא תיקנו לברך, עיי"ש.

"ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (לא:ט). בספר לולי תורתך איתא: מרן הגר"א שך זצ"ל טרח טרחות יתרות להעמדת תלמידים. מעבר לשיעורים שהגיד בישיבה, הירבה לשוחח בדברי תורה עם התלמידים, הן בשעות ה'סדרים' והן מחוצה להם, כשכל מעייניו נתונים באחת - לכוין את בני הישיבה בדרך הלימוד האמיתית ולהנחיל להם 'תורת אמת', בלקח וסברא.

אף בשעת השיעור עצמו, היו עיניו ולבו נתונים לכל אחד מן

דבר אחד - שקולו הי' משונה.

לאלקי יעקב'. וכיון דבעינן שהם יקבעו המשפט, לכך צריך להיות באופן זה, ואתי שפיר ודוק, עכ"ל.

וזה היתה טענתו של ר' נחמ"י: אם כל מה אתה רואה במשה רבינו הוא קולו - עשיתו למשה רבינו בעל מום.

עד כאן הזכרנו שני טעמים המובאים במג"א, ושני טעמים מהמהרש"ק להסביר למה אין תוקעים בערב ר"ה.

[דרשה זו נאמרה בחגיגת שבע ברכות של בן אחי שמחונן בקול נעים ביותר].

והנה בפירוש הגר"א לספר יונה (ג:ג) כתב טעם חדש בזה, משום דכיון ששמעו התקיעות במשך חודש אלול, הרי שמעו התקיעות שלשים פעם, וחיישינן שנתרגלו לקול התקיעות [שאודותן כתוב: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג:ו)], וכיון דדש - דש. ומייתי ראי' מהיתוש של טיטוס, שאחר שלשים יום לא הושפע מקול הנפח (עיי' גיטין נ:).

ולכן יש להדגיש שלמרות שלחתן דגן יש לו קול נעים, שעל ידו הוא מקיים: "כבד את ה' מהונך" (משלי ג:ט) - 'מגרונוך', מ"מ הרי הוא "כחתן יכהן פאר" אשר לובש כל הבגדים שהם לכבוד ולתפארת, ויש לו כל המעלות הראויות לחתן בן תורה - גדלות בתורה, יראת שמים, מידות טובות, ולב טוב.

ולפום ריהטא צריך ביאור שהרי בשבת לא תוקעים, וא"כ חסר מן השלשים יום ארבעה ימים.

וברוך ה' שמצא מין את מינו וזכה לכלה שיש בה מעלות טובות ומרובות, והרי זה ענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל.

בירחון מוריה (רצ"א-רצ"ג, שנה כ"ה ג'-ה', עמ' קנ"א) איתא: והשיב הגר"ח קניבסקי (שליט"א) [וצ"ל], דהנה כתב השו"ע (או"ח סי' קי"ד סע' ה') שהמסתפק בימות החמה אם הזכיר גשמים בשמו"ע, עד ל' יום בחזקת שהזכיר גשמים כשיגרא דלישנא. וכתב המשנה ברורה (סקל"ז) דלענין שאלה, דאין בשלשים יום צ' תפילות, מפני תפילת שבת ויר"ט שאין בהם שאלת גשמים, אזי יצטרך לחזור מספיקא אפילו לאחר ל' יום עד שיושלם צ' תפילות שהורגל בהם כהוגן.

יה"ר שבקרוב נזכה לנבואת ישעי' המוזכרת בהפטרת היום: "ומשוש חתן על כלה ישיש עליון אלקיך" (סב:ה) במהרה בימינו אמן.

תקיעת שופר בערב ראש השנה

אמנם כתב בשם הגר"א ועוד אחרונים דהעיקר תלוי רק בשלשים יום בין להקל ובין להחמיר, עכ"ל. הרי לנו שהגר"א לשיטתו שהדבר תלוי בל' יום, אע"פ שאין בזמן זה את כל הסיבות שבגינם נתקן שיעור זמן של ל' יום, א"כ למרות שבשבתות החודש לא תקעו בשופר, מ"מ מכיון דקיי"ל דלאחר ל' יום אדם מתרגל לדבר, לא איכפת לן שלא שמע התקיעות בכל יום ויום ברציפות.

בהל' ראש השנה (סי' תקפ"א) בהגהות הרמ"א (סע' ג') איתא: ואין תוקעין בערב ראש השנה.

המג"א (סקי"ד) מביא שני טעמים: א) להפסיק בין תקיעות דרשות לתקיעות דחייוב (לבוש). ב) לערוב השטן (ספר המנהגים).

בענין התרת נדרים לנשים בערב ראש השנה

בחי' אדם (סי' קל"ח סע' ח') איתא: נוהגין לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה כדי להנצל מעונש נדרים, ואמנם ראוי לכל אדם שילמוד הלכות נדרים, כי יש הרבה נדרים שאי אפשר להתיר אותם ונכשלים בהם וכו'.

ועיין בהגהות חכמת שלמה על שו"ע (שם) מהגאון מהרש"ק שכתב בתוך דבריו: עוד נראה לפענ"ד טעם נכון מדוע אין תוקעין בערב ראש השנה, מפני שבראש השנה מברכין שהחיינו על השופר, ואם היו תוקעין בכל יום א"כ אינו דבר חדש, דאתמול ג"כ היו תוקעין. ואף דהתם הוי בתורת רשות וכאן לשם מצוה דאורייתא, מ"מ על כוונה לבד בלי מעשה לא שייך לברך שהחיינו וכו'. וזה טעם נכון לפענ"ד ודוק בעזרת השם יתברך.

במטה אפרים (סי' תקפ"א סע' מ"ט) איתא: בערב ראש השנה משכימין ביותר ומרבים סליחות ותחנונים וכו' ואין תוקעין אחר התפילה, ונהגים אנשי מעשה לעשות חבורה של עשרה עשרה שיושבים לעשות הסדר של התרת נדרים המבואר, וכל הקהל עושין כסדר הזה.

וממשך המהרש"ק: עוד נראה לפענ"ד טעם חדש, כיון שאמרו חז"ל (רב"ר פ"ב:ט) שמלאכי השרת שואלים אימתי ראש השנה, ומשיב הקב"ה, אני ואתם נלך לבית דין הגדול שבירושלים. וא"כ מוכח דקביעות ראש השנה תליא ביד ישראל, וצריך שהם יקבעו יום הדין. ולפ"ז בימי הבית שהיו מקדשין החודש, היה אפשר לעשות כן שהיו מקדשין ביומו, אבל עתה שאין בית דין, וא"כ במה נקבע ראש השנה? לכך נראה שנתקן לתקוע שופר בכל החודש ובערב ראש השנה מפסיקין, וא"כ בהפסקה זו ניכר שמחר יהיה ראש השנה. אבל אם לא היו תוקעין כלל באלול, או היו תוקעין אף בערב ראש השנה, אז לא היה נודע אימתי ראש השנה - רק ע"י תקיעות החודש ובערב ראש השנה מפסיקין ניכר שיהיה למחר ראש השנה, והוי זה קביעות מאתנו.

באלף המגן (סי' ק"א) איתא: ועכ"פ יעשה התרת נדרים בבית דין, דהיינו ג' בני אדם וכו', ובספר יהושע בפסקים וכתבים (סי' קצ"ט) כתב דטוב לעשות בעשרה כיון שאומרים "בין בהקיץ ובין בחלום", ובחלום הדין שצריך עשרה כמו שכתוב ביר"ד סי' ר"ו.

וזה נראה פירוש הפסוק "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב" (תהלים פא:ד-ה). ונראה כוונתו דאמר דראוי לתקוע בשופר בכל החודש, והיינו מכח דהוי 'בכסה ליום חגינו' ואי אפשר לפרשו להדיא, לכך צריך לתקוע בכל החודש להיות דרך רמז נסתר וניכר אימתי ראש השנה. והטעם בזה הוא 'כי חוק לישראל הוא' - שזה היה חוק לישראל להיות הם קובעים הי'משפט

שוב מבואר באלף המגן (סי' ק"ב) טעם התרת נדרים: ועושים בזה ב' עניינים: א) לתקן מה שקלקלו, והיינו לעשות התרה על העבר. ב) למסור מודעה על עתיד וכו' ועוקרים ומבטלים אותם מעיקרם. כי נדרים ושבעות וחרמות ונדויים, מלבד חומר העון שבו, נוסף עוד שגורם מיתה לאשתו ובניו מתים כשהם קטנים, רחמנא ליצלן וכו'.

בספר ילקוט יוסף - ר"ה ויוה"כ (עמ' ק"ל) איתא: נוהגים לעשות התרת נדרים ביום ערב ראש השנה, שהוא יום כ"ט אלול. ובערב יום הכפורים. ודורשי רשומות רמזו על זה, לא יחל דברו, הוא אינו מיחל, אבל אחרים מוחלין לו (שפתי כהן עה"ת פ' מטות). וכתבו האחרונים שמנהג ההתרה בערב ראש השנה, הוא על פי מה שאמרו בזהר (פ' פקודי דף רמ"ט ע"ב), "דמי שנתחייב נזיפה או נידוי בבית דין של מעלה, ישאר בנידויו ארבעים יום, ואין תפלתו נשמעת". ולכן יש נוהגים לעשות התרת נדרים גם ארבעים יום קודם ראש השנה, ומכאן ולהבא חושבנא טבא (כה"ח סי' תקפ"א אות י"ב). והתרה זו מועילה רק לנדרים שלא זכרו אותן. או אם קיבל על עצמו על ידי שנהג איזה דבר מצוה ג' פעמים, ולא אמר 'בלי נדר' לזה מועילה התרת נדרים בערב ראש השנה, שלא תהא עליו עבירה.

בספר הליכות בת ישראל (פי"ט סע' ד') איתא: בעת קיום התרת נדרים בערב ראש השנה, יכול הבעל להתיר גם נדרי אשתו, לאחר שתמנהו לשליח. ויש הנוהגות לעשות התרת נדרים בפני שלשה אנשים.

בהערה ח' שם איתא: וכן נוהגים כיום בכמה משכונות ירושלים ת"ו. ולצורך בית דין זה יכולים לשמש קרובי משפחה זה לזה או למתיר בפניהם, פרט לבעל לאשתו - כנפסק שו"ע יו"ד (סי' רל"ד סע' נ"ז): אין הבעל מצטרף עם שנים להתיר נדרי אשתו בלשון התרה, עכ"ל.

בספר פסקי תשובות (ח"ו סי' תקפ"א סע' י"ח) איתא: ובענין התרת נדרים לנשים, הנה מעיקר הדין היו ג"כ צריכות [הנשים] לומר נוסח התרת הנדרים, ואדרבה, אצלן מצוי יותר ענין נדרים והנהגות טובות (עיינן שו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' של"ח). וצריך לומר שהטעם שאינן נוהגות בכך הוא משום צניעות [דהתרת נדרים דוקא בפני ג' אנשים ולא נשים]. וכנראה שלגבי הנשים סומכות על אמירתן כל נדרי בכניסת יום הכיפורים שמבטלים בזה כל הנדרים והשבועות וכו' של כל השנה העתידה לבוא. [ולפ"ז צריכים ללמדן לומר עם הש"ץ יחד בלחש, שאמירת הש"ץ אין מועיל לציבור וכו'. ועוד יש ללמדן פירוש המילות דכל נדרי, שלא יחשבו שהוא תחינה בעלמא]. ומ"מ נראה שטוב לנהוג שתעשה את בעלה שליח להתיר נדריה. ואחרי שגומר לומר הנוסח המודפס בסידורים, יוסיף "וכן לאשתי כן", והמשיבים עונים לו: "הכל מותרים לכם וכו'" בלשון רבים.

ועיין בהערה 116 שם דאיתא: ודוקא בעל נעשה שליח לאשתו להתיר נדריה, אבל בשאר אנשים אין הנודר יכול למנות שליח לשאול על נדרו (כדאיתא ביו"ד סי' רנ"ד סע' ל"ו, וסי' רכ"ח סע' ט"ז), עכ"ל.

בספר תשובות והנהגות - מועדים (עמ' קכ"ד) איתא: ולענין להיות שליח של בתו להפרת נדרים, הורה רבינו [הגר"מ שטרנבוך] שליט"א דלא גרע מאשתו, ואף דלנדר ממש נעשה שליח רק לאשתו, הכא הוא בגדר מסירת מודעה, עכ"ל.

בספר כל נדרי (פע"ט סע' י"ג) איתא: יש שכתבו שראוי שתמנה האשה את בעלה לשלוחה שיתיר נדריה עבודה, ולכן לפני שהולך הבעל להתיר נדרי עצמו, תאמר לו אשתו, 'אני מתחרטת על כל הנדרים, השבועות, האיסורים והקוננומות וכו' והמנהגים, ואתה תהיה שלוחי ותלך לפני בי"ד להתיר לי על כל הנזכר (שו"ת רב פעלים ח"ד או"ח סי' ל"ד).

לאחר שנתמנה הבעל לשליח מאשתו, אומר הבעל בנוסח ההתרה 'שמעו נא רבותינו וכו' שנדרנו ונשבענו אני ואשתי' (שו"ת רב פעלים שם) ויש שכתבו שיאמר הבעל נוסח ההתרה הרגיל עבור עצמו, ולאחר שיסיים ההתרה עבור עצמו, יוסיף: "הריני מבקש להתיר גם עבור אשתי שמינתה אותי שליח ומבקשת התרה כמוני" (שו"ת תשובות והנהגות שם, וקיצור הלכות מועדים להגר"ש דבליצקי שליט"א, דיני התרת נדרים בערב ר"ה, הערה ח'). וכעין זה מובא בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל (קובץ הליכות והנהגות תשרי סי' תקפ"א בשע"ת סק"ג). עיי"ש שיאמר הבעל למתירים בעת ההתרה שאמירתו תעלה אף עבור אשתו שהוא שלוחה, והדיינים יוסיפו לומר שלש פעמים: "מותר לה".

בשו"ת רב פעלים (שם) ובקיצור הל' מועדים (שם) מובא שאם מתירים גם לאשה, משיבים המתירים לבעל: "מותרים לכם וכו'" שלש פעמים.

אולם, כמה פוסקים כתבו שאין המנהג שיבקש הבעל התרה עבור נדרי אשתו, אלא הנשים סומכות על התרת נדרים של כל נדרי שאומרים בתחילת יום הכיפורים (הגר"ש איערבוכן זצ"ל, בעל שבט הלוי, הגר"ן קרלין שליט"א, בעל משנה הלכות, ושו"ת תשובות והנהגות).

ולפ"ז אשה שיודעת שלא תהי' בבית הכנסת באמירת "כל נדרי", לכאורה ראוי שתקפיד למנות את בעלה שליח להתרתה, וכן כתב הגר"ח קנייבסקי שליט"א שכן טוב לכתחילה (הו"ד בספר 'מועדי הגר"ח' עמ' קפ"ו, תשובה ת"ה, ועי' גם בשו"ת משנת יוסף חי"א סי' צ"ט). וכמו"כ ראוי שאשה שיודעת שלא תשתתף באמירת "כל נדרי" בבית הכנסת, שתקפיד למסור בביתה מודעה לביטול נדרים, שמסירת מודעה זו מועילה גם ביחידות.

ועיין בס' כל נדרי (שם הערה כ"ז) שכותב: וטעם נוסף שהנשים מקילות בלא לעשות התרת נדרים [ובלא מסירת מודעה לבטל נדרים], כתב בשו"ת משנת יוסף (חי"א סו"ס קנ"א) שזהו משום שתחילת הנהגתן היתה כל זמן שיהיה להן אפשרות בקלות לנהוג כן, והרי הדרך בנשים שמתעברות ויולדות ובמשך הזמן מתרבים הילדים, וא"כ אנן סהדי בבירור שנתכוונה לנהוג מנהגי החסד והמצוה שנהגה רק כל זמן שיהיה לה בנקל לנהוג כן. והרי זה דומה לתפילת ערבית, שכתב הפמ"ג (פתיחה כוללת, הל' תפילה) שלא קיבלוה הנשים עליהן חובה, וה"נ כל הנהגות הטובות שעושה האשה. ואומדנא הרי מועילה בנדריים.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHIYOS NITZAVIM-VAYEILECH
© COPYRIGHT 2024
BY RABBI MATIS BLUM Z"l

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש
לז"נ פעסא רחל בת דבורה

”והי' כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה וגו'”
(ל:א).

”And when all of these things shall befall you - the blessing and the curse ... you will then return to Hashem, your G-d ...”

One can readily understand how the curses can act as a catalyst to inspire people to repent. But how can the Brachos bring a person to *Teshuva*?

The *Ba'al Ha'Akeida* writes that if one experiences great prosperity, and then suddenly plunges from the zenith of success to the nadir of despair, he is much more likely to be moved to repent than if he had constantly been suffering.

The *Dubner Maggid* explained that if the entire world experiences suffering, no one nation is moved to repentance. However, if the other nations are prospering and Klal Yisroel are in anguish ו"ח, then they see that the Hand of G-d is controlling all that transpires, and this inspires them to do *Teshuva*.

”ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו'” (ל:ג)
”And Hashem, your G-d will return your captives and have mercy on you. And He will gather you in ...”

Concerning the obligation to believe in the coming of Moshiach, the Rambam (Hil. Melochim 11:1) writes: Whoever does not believe in him or does not anticipate his arrival, does not only deny the [teachings of the] other prophets, but denies [the validity of] the Torah and Moshe Rabbeinu, for the Torah testifies: “Hashem, your G-d, will return your captives and have mercy on you. And He will return and gather you in ... If you will be scattered at the corners of the Heavens ... and Hashem will bring you ...”

The *Brisker Rov*, Z'T'L', deduced from the wording of the Rambam that not only one who denies the concept of Redemption is considered a *Kofer*, but even one who does not anticipate the imminent arrival of Moshiach also falls into the category of a *Kofer*.

”למען תהי' לי השירה הזאת לעד בבני ישראל” (לא:יט)
”So that this song [the Torah] should be a testimony

for Me to Bnei Yisroel.”

The *Maharatz Chayos*, Z'T'L', noted that when one delves into the intricacies of the Torah, and sees its infinite wisdom, he can obtain a slight understanding into the awesome greatness of the Giver of the Torah. Thus, the Torah is the greatest testimony to the Ribbono Shel Olam.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Mogein Avrohom (O.C. 96) writes that if a Sefer fell to the ground while one was reciting Shemona Esrei, and it disturbs his concentration, he may bend down to pick it up. Similarly, if one's Tallis falls off during Shemona Esrei, and it disturbs his concentration, the Rav Shulchan Aruch (O.C. 97) rules that one may pick it up.

If a woman is Davening and her small child is crying or otherwise disturbing her, she may motion to him without talking (Sha'arei Teshuva O.C. 104). If that does not help, she may go over to him to calm him down, but should not talk (Halichos Bas Yisroel, pg. 36, in the name of Hagaon Rav Shlomo Zalman Auerbach, Z'T'L').

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Is a left-handed person qualified to be a Sofer?
- 2) What Tefilla is recited at the time of the week that Moshe Rabbeinu passed away?
- 3) How can one fulfill the Mitzva of writing a Sefer Torah without writing [even a part of one] or purchasing one?
- 4) What miraculous writing feat did Moshe accomplish on the day that he died?
- 5) Is one permitted to set up an Eruv Tavshilin on Erev Yom Tov and rely on it for another Yom Tov [if it was not consumed]?
- 6) Is a Sefer Torah written by a Mamzeir, kosher?
- 7) When did *Hakheil* take place after an eight year interruption?
- 8) Why do we separate Nitzavim and Vayeilech - which are two short *Parshiyos*, instead of *Matos* and *Mas'ei*?

- 9) How do we know that the decree that the Dor Hamidbar should die in the desert did not apply to those who were below the age of twenty at the time of the sin of the *Meraglim*?
- 10) Where is the wife of Lot alluded to in this week's Parsha?
- 11) What do people do on Erev Rosh Hashana to avoid the prohibition of *Chukos Hagoyim*?
- 12) Why don't we blow the Shofar on Erev Rosh Hashana?

ANSWERS

- 1) A left-handed person is qualified to be a Sofer (see Orach Chaim 32:5).
- 2) The Tefila of *Tzidkos'cha* is recited after Mincha on Shabbos to commemorate the passing of Moshe Rabbeinu at that time (see Mishna Berura 292:6).
- 3) According to the Rosh, one can fulfill the Mitzva of writing a Sefer Torah by purchasing Chumashim, Mishnayos, Gemoras and the commentaries (see Beis Yosef, Bach, Taz, Yoreh Deah 270).
- 4) Moshe wrote thirteen Sifrei Torah on the day that he died (Devorim Rabba 9).
- 5) If an Eruv Tavshilin was set up for one Yom Tov, one should not rely on it *Lechatchila* for another Yom Tov. However, *Bedi'avad* one may rely on it if it was not eaten (Orach Chaim 527:14).
- 6) There is a view in Shulchan Aruch (Yoreh Deah 281:4) that a Sefer Torah written by a Mamzeir is invalid.
- 7) Hakheil did not take place in the year after Shemitta leading to Yoveil, but rather, after the Yoveil year. In that situation, there were eight years between one Hakheil and the next (Turei Even, Rosh Hashana 9a, cited by Minchas Chinuch 612:1).
- 8) When Rosh Hashana falls on Monday or Tuesday, and there are two Shabbosos between Rosh Hashana and Succos, Nitzavim is read before Rosh Hashana,

Vayeilech is read on Shabbos Shuva, and Ha'azinu is read between Yom Kippur and Succos (O.C. 428:4).

- 9) The Da'as Zekeinim deduces from the fact that Moshe told the Jews who were about to enter Eretz Yisroel, "For you know about how we dwelt in Eretz Mitzrayim" (29:15) that there were still Jews who had lived in Mitzrayim who were not part of the decree against the *Dor Hamidbar*.
- 10) The Chizkuni writes that when the Posuk describes the destruction of Sedom and mentions, "Sulfer and salt" (29:22), the "salt" refers to Lot's wife.
- 11) Since the *Akum* would fast on the day prior to their holidays, those who fast the entire day of Erev Rosh Hashana should wake up early to eat (Rema, O.C. 581:2).
- 12) Two reasons cited by the Mogein Avrohom (581:40 are: 1) To make a distinction between the Teki'os of Reshus [not obligatory] and those that are a Mitzva; 2) To confuse the Soton.

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*